

Sammlaren

Tidskrift för

svensk litteraturvetenskaplig forskning

Årgång 128 2007

I distribution:

Swedish Science Press

Svenska Litteratursällskapet

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Göteborg: Stina Hansson, Lisbeth Larsson

Lund: Erik Hedling, Eva Hættner Aurelius, Per Rydén

Stockholm: Anders Cullhed, Anders Olsson, Boel Westin

Uppsala: Bengt Landgren, Torsten Pettersson, Johan Svedjedal

Redaktörer: Anna Williams (uppsatser) och Petra Söderlund (recensioner)

Inlagans typografi: Anders Svedin

Utgiven med stöd av
Vetenskapsrådet

Bidrag till *Samlaren* insändes till Litteraturvetenskapliga institutionen, Box 632, 751 26 Uppsala. Uppsatserna granskas av externa referenter. Ej beställda bidrag skall inlämnas i form av utskrift och efter antagning även digitalt i ordbehandlingsprogrammet Word. Sista inlämningsdatum för uppsatser till nästa årgång av *Samlaren* är 1 juni 2008 och för recensioner 1 september 2008.

Uppsatsförfattarna erhåller särtryck i pappersform samt ett digitalt underlag för särtryck. Det består av uppsatsen i form av en pdf-fil.

Abstracts har språkgranskats av Sharon Rider.

Svenska Litteratursällskapet tackar de personer som under det senaste året ställt sig till förfogande som bedömare av inkomna manuskript.

Svenska Litteratursällskapet Pg: 5367-8.

Svenska Litteratursällskapets hemsida kan nås via adressen www.littvet.uu.se.

ISBN 978-91-87666-25-4

ISSN 0348-6133

Printed in Sweden by
Elanders Gotab, Stockholm 2007

litteraturen” (om det nu meningsfullt kan beskrivas som *ett* bestämt sätt?). Men Götselius nöjer sig med att anföra ett exempel ur en fiktion på ett sätt att umgås med litteraturen: han beskriver en epifanipräglad läsoplevelse hos huvudpersonen i Orhan Pamuks *Det nya livet* (*Yeni hayat*, 1994). Sedan kallar han, utan ytterligare underbyggnad, Pamuks fiktionella skildring för ”en övertygande iscensättning av den praktik som fungerar normerande för läsandet i västerlandets litterära kultur” (s. 43). Det håller inte: det är en faktafråga vilka normer för läsande som finns i vår kultur, och man behöver en rimlig empiri för att kunna säga något vetenskapligt intressant om detta.

Det epifanipräglade sättet att läsa sammanställer Götselius sedan med Luther, närmare bestämt med Luthers upplevelse då han äntligen får en ny uppfattning om Paulus’ ord om att Guds rättfärdighet uppenbaras i evangeliet, och med Luthers senare utformade anvisningar om hur man bör läsa Bibeln, psalmer, osv. Från den jämförelsen går Götselius vidare till ett påstående om ett genetiskt samband: ”Luthers värld är avlägsen, främmande [...]. Ändå känner vi igen scenariot i dess mitt: ’En dag läste jag en bok och hela mitt liv förändrades.’ Byt ut Bibeln mot romanen, Luther mot den skönlitterära läsaren, den teologiska hermeneutiken mot den litterära, så står det klart var de praktiker som konstituerar vår litterära kultur har sitt ursprung.” (s. 52) Men finns här verkligen någon slående likhet, bortom de genomgripande olikheterna, mellan vårt postulerade moderna sätt att läsa och just Luthers? Inte ens om så skulle var fallet, kan själva likheten visa att Luthers 1500-talspraktik är ursprunget till vårt postulerade moderna sätt att läsa.

Litteraturens värde – Der Wert der Literatur efterlämnar ett blandat intryck hos mig. Jag skulle ha önskat mer av fokus och fördjupning. Ändå uppskattar jag konferensinitiativet och har läst konferensvolymen med en hel del engagemang. Jag tror det är viktigt för litteraturvetares självförståelse och självförtroende att de förmår reflektera över värdet med sin verksamhet och förklara det på ett begripligt sätt för andra, och jag tycker att sådan reflexion och förklaring fortfarande är eftersatt inom ämnet.

Anders Petterson

Lov og litteratur. Red. Karen-Margrethe Simonsen, Helle Porsdam & Henrik Skov Nielsen. Aarhus Universitetsforlag. Århus 2007.

När den ryske författaren Isaak Babel greps och förhöordes av Stalins hemliga polis, NKVD, i maj 1939 fick han den klassiska, inledande frågan om varför han trodde sig vara arresterad. Han svarade att det kunde bero på att han inte varit tillräckligt produktiv som författare på senare år. En författarens uppgift, menade Babel, var att genom sitt skrivande stödja den sovjetiska statsmakten och kanske hade han brustit i sitt ansvar som författare eftersom hans produktivitet hade minskat. Förhört ledaren frågade Babel om han inte tyckte att det var lite naivt att tro att man grep författare för att de skrev för litet och lät Babel gissa vidare. Åtta månader senare, då förhören och gissningsleken fortsatt enligt metoder som endast framgår av det alltmer härdade tillstånd man kan utläsa i Babels svar, gissade Babel äntligen rätt. Han hade gjort sig skyldig till anti-sovjetisk verksamhet och bedrivit spionage i Frankrikes tjänst. Babels franska författarkontakter hölls emot honom som säkra bevis. Babel – som några år tidigare hade frågat den dåvarande chefen för NKVD, Nikolai Yezhov, vad man skulle göra om man greps och förhöordes och fått svaret ”förneka allt” – erkände allt.

Historien om förhöret med Isaak Babel väcker en rad frågor ur ett rätt och litteratur-perspektiv. Den illustrerar flera av de metoder som man kan tillämpa inom detta interdisciplinära ämne. Enkelt sett kan man klassificera historien om Babel som rätt och litteratur eftersom den inbegriper båda delar: en skönlitterär författare satt i en rättslig eller snarare pseudo-rättslig situation. Vidare skapar förhöret i sig en ny berättelse, som berättartekniskt kan analyseras i en huvudhistoria, underberättelser och intriger. Berättelsen erbjuder alternativa versioner av sanning att tolka som man gör när man läser litteratur. Förhöret förblir samtidigt juridiskt eftersom en slutgiltig sanning väljs och signeras. Detta är även ”litteratur som rätt” eftersom en levnadshistoria och ett efterföljande levnadsöde och död följer på förmodligen helt fiktiva grunder. De enda regler som verkligen följs är fiktionens som tillåter skapa berättelsen om den verkliga Isaak Babels liv och död.

Rätt och litteratur som ett interdisciplinärt projekt uppstod under 1970-talet då jurister i USA ville göra juristutbildningen mer humanistisk och började ifrågasätta rättens roll i samhället. Man

ställde frågor om vem som har tolkningsföreträde och varför, och fann litteraturvetenskapen vara en lämplig plats att leta efter svar på. I dag har ämnet vuxit till att omfatta frågor om hur litteraturen påverkar lagstiftning, om förhållandet mellan etik och rätten, om hur man kan förstå juridiska dokument genom litteraturvetenskapliga läsningar samt frågor om upphovsrätt. Läsning av litterära verk anses stimulera empati och utveckla hermeneutisk kompetens hos såväl studenter som yrkesverksamma. Självklart finns även retorik med som en sammanbindande faktor. Vad rätt och litteratur är har beskrivits mer utförligt i Sverige i exempelvis i artikeln ”Rätt och litteratur. Introduktion” av Leif Dahlberg (*Tidskrift för litteraturvetenskap*, 2003:3, ss. 3–15), i Norden i ett temanummer av tidskriften *Retfærd*, 104 (2004) och inte minst nu i den danska antologin *Lov og Litteratur*. Antologin innehåller åtta klassiska texter inom studiet av rätt och litteratur. Artiklarna är skrivna av James Boyd White, Richard H. Weisberg, Theodore Ziolkowski, Peter Brooks, Michael Hancher, J. Hillis Miller, Jacques Derrida och Giorgio Agamben. Antologin utkommer som en del i serien *Moderne litteraturteori* som utgör ett försök att göra viktiga litteraturteoretiska texter tillgängliga på danska och de flesta av texterna är översatta till danska (eller till skandinaviska språk) för första gången. Inledningen till antologin, skriven av redaktörerna Karen-Margrethe Simonsen, Helle Porsdam och Henrik Skov Nielsen, är övergriplig och pedagogisk och erbjuder många exempel på frågeställningar som väckts av rätt och litteraturforskare, samt en utförlig bibliografi som kompletterar det urval av texter som gjorts i antologin i fråga.

Richard H. Weisberg är både jurist och litteraturvetare. Han arbetar som professor i juridik vid Cardozo School of Law, Yeshiva University, men har även en doktorsexamen i litteraturvetenskap. Han använder sig alltså av sin dubbla akademiska bakgrund i sina artiklar och böcker och även som jurist har han fortsatt bedriva litteraturvetenskaplig forskning. Hans främsta forskningsintresse är just rätt och litteratur, och han är en av de första att skriva inom ramen för detta ämne. I *Lov og Litteratur* finns introduktionskapitlet till hans *The Failure of the Word: The Protagonist as Lawyer in Modern Fiction* (1984). Denna bok innehåller analyser av åtta romaner ur den moderna litteraturen och enligt Weisberg finner man i dessa romaner legalistiska protagonister som framställs

som formalister bundna till byråkrati, struktur och ofta lagens former. I en ostrukturerad värld med ett okontrollerat verklighetsflöde utmärks de av en fantasilöshet såväl som en avundsjuka mot de personer omkring dem som inte besväras av det spontana, formlösa flödet omkring dem. Weisberg har valt verk av Dostojevskij, Camus, Flaubert och Melville och argumenterar bland annat för idén att personligt agg och avundsjuka institutionaliseras av lagen i den moderna litteraturen. Detta, menar Weisberg, är symtomatiskt för samhället i stort under tiden före och efter andra världskriget, en tid som utmärks av ett sjukt Europa och ett språkbruk som bistår dess sjukdom. Språket med all sin makt används på fel sätt under denna period. Weisberg har gjort sig känd för att försöka basera etik på poetik, han menar att litteraturen har en större makt än den själv vet och påverkar lagar direkt såväl som uppfattningar av rätten i olika historiska perioder. I den i *Lov og Litteratur* återgivna texten framförs bägge dessa anspråk. Weisberg diskuterar språkförvrängningen som verktyg då den använts av jurister såväl som av litterära romanfigurer under åren 1860–1950. I de behandlade texterna påvisar han ett etiskt allvar och han identifierar vidare i texterna den bild av rätten och verkligheten som de fört med sig.

Weisberg berättar inledningsvis om Joseph Haennig, en fransk jurist som 1943 skrev en avhandling om den juridiska definitionen av en jude. Genom att i somliga fall lägga över bördan att bevisa någons judiskhet på staten humaniserade Haennig i viss mån raslagarna vars giltighet han likväl vidhöll. Han förhöll sig rentav positiv till somliga av naziregimens beslut som han använde argumenterande i sin artikel. Haennig kämpade för att underlätta livet för ”halvjudar” men, som Weisberg påpekar, han accepterade rasismen som en underliggande premis. Haennig är Weisbergs första exempel på en person som accepterar den verklighet som finns omkring honom och som använder språket inom ramarna för det system som råder. Orden själva blir medskyldiga och opålitliga när de används i syftet att göra det oacceptabla diskuterbart. Haennigs retoriska spetsfundigheter höll sig helt inom ramarna för systemet i stället för att försöka angripa eller förändra systemet självt. Måhända gjorde Haennig raslagarna något mer mänskliga, men han accepterade dem likväl. Weisberg påpekar att både inom lagen och inom litteraturen fortsatte karriärer att frodas som om ingenting hänt, under och efter kriget.

Historien om Babel väcker några av de frågor som återfinns i Weisbergs i antologin återgivna text, till exempel frågan om vilken författarens roll och ansvar egentligen är. Babel må ha varit naiv som föreslog att han gripits för att inte ha varit tillräckligt produktiv som författare, men Weisberg nämner en rad författare och filosofer som hållit sig neutrala och passiva under andra världskriget och Förintelsen och anser dem inte alls vara så neutrala som de velat framstå just baserat på bristen av motstånd i sitt skrivande. Många enskilda författares, filosofers och juristers möjligheter och kanske plikt var att använda sina språkliga talanger då det krävdes. I stället struntade många i den plikten och liksom Haennig accepterade man det oacceptabla och den sjukdom som rådde runt omkring. Konsekvenserna av detta består än i dag, eftersom man läser dessa författare under skuggan av deras implicita samarbete. Weisberg menar att exempelvis Jean-Paul Sartres och Simone de Beauvoirs passiva delaktighet komprometterar deras språkbruk. Deras texter är opålitliga.

Weisberg vill visa att den moderna litteraturen under perioden 1860–1950 i stort utvisar ett starkt intresse för språklig förvrängning. Utifrån Nietzsches teori om *ressentiment* utvecklar Weisberg en teori om det värdesystem som rådde och vad som motiverade visst beteende. För Nietzsche innebär *ressentimentet* ett frånskyllande av den smärta man känner inför ett misslyckande, eller till följd av sin underlägsenhet, på en syndabock. Man uppfinner en fiende att känna agg emot i stället för att må dåligt av sitt misslyckande i sig. Weisberg menar att Europa under denna period var sjuk och fyllt av *ressentiment*. Det misslyckande han identifierar är försöken att ge narrativ mening och struktur åt verkligheten. Intellekтуella personer i de texter han analyserar försöker genom språket att ge ordning och struktur åt den formlösa och spontana verkligheten omkring dem. I stället för att, när de ständigt misslyckas, förbli arga på det verklighetsflöde de inte kan kontrollera, riktar de avundsjuka och agg mot de personer i verken som inte störs av kaoset, eller som hanterar det bättre med större fantasi och ofta genom tystnad.

Ivan Karamazov i Dostojevskijs roman kan inte ens hantera de vardagssituationer han ställs inför för att inte nämna hela den filosofi om frihet som han mångordigt utvecklar i ett försök att strukturera världen. De värtaliga advokaterna i samma bok för fram både estetiska och logiska bevis mot

en oskyldig man. Det är både retoriskt och ”matematiskt” bevisat, anser de, att Dmitrij Karamazov är skyldig till ett brott som han i själva verket är oskyldig till, de misslyckas således att beskriva verkligheten på ett korrekt sätt. Camus betonar språkförvrängning bland annat genom den fiktive personen Jean Baptiste Clemence som i *Fallet* till och med varnar för att tro på något han säger och medvetandegör läsaren om sina talanger att förvränga och föra till och med sig själv bakom ljuset. I Melvilles *Billy Budd: Sailor* använder sig Kapten Vere av vad han påstår vara lagens former för att begå moraliska och rent av juridiska fel. Det görs tydligt att det är hans värtalighet som imponerar, till och med på den dömda Billy Budd själv. Värtaligheten får en väsentlig roll i dessa verk och i den moderna litteraturen i stort menar Weisberg. Personer som uppenbarligen har fel i det de säger får likväl sympati och beundran, advokaterna i fallet Karamazov vinner ju rent av. Dessa moderna protagonister talar väl men de kan inte tala sant. Verklighetsflödet omkring dem är för vilt och okontrollerbart för språket, och deras försök att kontrollera och formalisera får ofta konsekvenser för hela samhället, inte bara för dem själva. De personer som vinner vår sympati är inte nödvändigtvis de goda personerna argumenterar Weisberg. Vidare påpekar han att lagens processer och filosofins formuleringar passar utmärkt för de talandes dubbla önskan att strukturera det för dem störande, spontana verklighetsflödet samt att straffa de personer som bättre hanterar formlösheten omkring dem. Den moderna litteraturen erbjuder av dessa anledningar många exempel av rätten och lagen i fokus. Weisberg påpekar att den juridiska bakgrunden först efter Balzac, Dickens och Hawthorne faktiskt hamnar i förgrunden. Advokaten blir huvudpersonen och den rättsliga konflikten centralt fokus för hela berättelsen. Weisberg introducerar här idén att det personliga *ressentimentet* hos en person institutionaliseras i den moderna litteraturen, och ofta genom juridiken. Weisbergs text är den äldsta av de åtta texterna i *Lov og Litteratur*. Den är ett väl valt exempel på Weisbergs författarskap och idéer och fungerar som en bra introduktion till flera av antologins senare texter.

Även James Boyd White fyller en liknande funktion i antologin. Hans artikel utgörs av ett kapitel ur hans bok *Heracles' Bow: Essays on The Rhetoric and Poetics of the Law* (1985). White, som är professor såväl i juridik som engelska samt ad-

junkt i klassiska språk, har genomgående i sin forskning haft fokus på språk och tolkning inom juridiken. Han har skrivit flera böcker som ifrågasätter tolkningsföreträdet som finns inom rättsväsendet och genom litteraturvetenskapliga exempel har han ifrågasatt den säkerhet på språket som förutsätts i rätten. I den i antologin återgivna artikeln hämtar han visserligen material från litterära exempel, men artikeln utgör främst ett teoretiskt exempel på rätt och litteratur. White förklarar här sitt grundläggande begrepp, ”konstitutiv retorik”. Enligt White är rätten en del av retoriken, och retoriken är i sin tur inte bara en övertalningsteknik utan den centrala teknik som lägger grunden för och förändrar samhället och har således konstitutiv makt.

Förutom de två pionjärerna inom lag och litteratur finns texter av tunga namn som Ziolkowski, Brooks, Hillis Miller och Hancher. En del texter är mer teoretiska och andra utgör läsningar av litterära verk. Ziolkowski, germanist och litteraturhistoriker (och inte jurist), finns representerad med ett kapitel ur *The Mirror of Justice: Literary Reflections of Legal Crises* (1997) som blivit en klassiker inom rätt och litteratur. I detta kapitel beskriver han utvecklingen av begreppet rättvisa, *epieikeia*, från Aristoteles via den romerska rätten till det engelska begreppet *mercy* under renässansen när det påverkats av kristendomen. Därefter lägger Ziolkowski fram en läsning av *The Merchant of Venice* med utgångspunkt i begreppet. Hans text ger exempel på både teori och praktisk analys och åskådliggör således några av lag och litteraturs möjligheter. Hillis Millers text om Heinrich von Kleists *Michael Kohlhaas* (1810) är ett exempel på en läsning av just *Michael Kohlhaas*. Genom att analysera Kohlhaas förståelse av sina rättigheter diskuterar Hillis Miller om litteratur kan ha lagstiftande kraft. Artikeln visar hur litteraturvetenskaplig analys fungerar inom ramen för rätt och litteratur. De två texter som avslutar antologin är Jacques Derridas klassiska *Force de loi. Le "fondement mystique de l'autorité"* (1997) (översatt till svenska som *Lagens kraft* (2005), recenserad i *Sammlaren* 2006) och Giorgio Agambens ”Lagkraft”, ett kapitel ur hans bok *Stato de eccezione* (2003). Agambens ”Lagkraft” finns även översatt till svenska som ”Laga Kraft” (i *Undantagstillståndet*, 2005). De två sistnämnda texterna är de teoretiskt tyngsta i antologin. Agambens text behandlar ”undantagstillståndet”, ett tillfälligt upphävande av en stats rättsordning. Agamben argu-

menterar för att detta undantag i dag har blivit det normala. Undantag från lagen kunde göras i den romerska rätten i nödfall, men i dag kan maktthavare i stället åberopa undantagsfall närhelst de anser sig vara i nöd. Detta har blivit ett nytt sätt att styra och gränsen mellan politik och juridik har därför lösts upp. Gränsen mellan demokrati och diktatur suddas också bort eftersom demokratiska maktthavare utlyser undantagstillstånd i vilka de inskränker befolkningars mänskliga fri- och rättigheter. Agambens främsta exempel är USA och Bushregimens agerande efter 11:e september 2001. I undantagstillståndet består lagen och dess giltighet, men den förlorar sin kraft eftersom den inte längre tillämpas. Kraften ägs i stället av handlingar som inte inryms i lagen, kvar finns en laga kraft utan lag, därav Agambens överkryssade laga kraft. Agamben diskuterar gränserna mellan politik och lag och undantagstillståndets unika roll som både inom och utanför lagens gränser.

Antologin erbjuder en bra bredd och ett väl vägt upplägg. Inledningsvis finns de första författarna inom rätt och litteratur, White och Weisberg, som lägger grunden för fältet och de kommande texterna. Därefter följer olika typer av texter som blivit väsentliga för rätt och litteraturstudiet och avslutningsvis finns Derrida och Agamben som är kända främst för annan forskning, men som starkt kommit att påverka rätt och litteratur. Antologin är intressant och upplysande då dess tema är att undervisa och att dra in, och med detta lyckas den väl. Den ger exempel på teoretiska texter så väl som läsningar, litterära exempel ur modern och äldre litteratur och samhällsanalys från det elizabethanska England via andra världskrigets Europa till Agambens text som berör Guantanamo-basen och dagens USA. *Lov og Litteratur* rymmer analyser från rätt och litteraturs tidiga och senare år och texter författade i USA och i Europa, skrivna av jurister såväl som litteraturvetare. Agambens kapitel om gränser är en väl vald avslutning som inte minst för tankarna till inte bara lagens tillstånd och gränser utan även rätt och litteraturs gränser eller gränslöshet.

Julie Peters hävdade nyligen i en artikel (*PMLA* 2005: 451) att rätt och litteratur kommit till en ände. Det har ersatts av utforskning av rätt och humaniora och rätt och kultur som är nya fält med bredare och annorlunda fokus och som har tagit över där rätt och litteratur en gång började. Hon menar att ämnet rätt och litteratur blivit alltmer urvattnat och inte längre är igenkänn-

bart som en interdisciplinär formation. Richard Weisberg erbjöd i ett brev till *PMLA* (2006:547) ett svar med en mer optimistisk syn. Rätt och litteratur har inte försvunnit, det har förflyttats, menar han. Numer finns en ny ström av skrivande inom ämnet i Europa. Detta i sig är ett intressant steg, när det uppstod var rätt och litteratur tätt förknippat med amerikansk lagstiftning och de amerikanska juridiska och politiska systemen. I Frankrike, Italien, Tyskland, Storbritannien och inte minst i Norden bedrivs i dag forskning, organiseras konferenser och ges kurser i ämnet. Den danska antologi är ett exempel på den friska fläkt nya frågeställningar för med sig och på den vitalitet som finns i Europa för detta förhållandevis nya ämne. När utvecklingen i Amerika delvis förlorat den dynamiska kraft den uppvisat under 1980- och 90-talen har ämnet inte stagnerat utan fått större bredd eftersom forskningen bedrivs i Europa. Att avsluta antologin med två europeiska inslag bekräftar på sätt och vis Weisbergs tes att nydanande rätt och litteraturforskning bedrivs i Europa och Agambens text om lagens gränsum exemplifierar rätt och litteraturs geografiska och tematiska gränslöshet.

Anna Krakus

Narratology Beyond Literary Criticism. Red. Jan Christoph Meister. Walter de Gruyter. Berlin 2005; Marie-Laure Ryan, *Avatars of Story*. University of Minnesota Press. Minneapolis 2006.

För några år sedan arrangerades vid Stockholms universitet en interdisciplinär konferens om berättande och berättarteknik. Deltagarna kom från skilda akademiska discipliner – som etnologi, filosofi, lingvistik, litteraturvetenskap, nordiska språk, slavistik, socialantropologi – men även från tvärvetenskapliga institutioner och den i Sverige ännu inte institutionaliserade datorspelsforskningen. Det kanske mest slående resultatet av denna konferens, förutom publiceringen av bidragen (i *Tidskrift för litteraturvetenskap* 2004: 3–4), var att forskarna inte lyckats – eller velat – klättra upp ur sina disciplinära skyttegravar och att de föreföll mer intresserade av att bevaka sina egna definitioner av berättelsen än att intressera sig för berättelseforskning i andra discipliner. Det bedrevs med andra ord akademiskt krypskytte snarare än öppna och intellektuella samtal. När

jag tar del av konferensvolymen *Narratology Beyond Literary Criticism* (redigerad av Jan Christoph Meister), som är produkten av ett kollokvium i Hamburg i november 2003, med liknande interdisciplinära ambitioner som det som arrangerades i Stockholm, får jag inledningsvis samma intryck av att hindren för en tvärvetenskaplig narratologi i första hand är disciplinära eller, som Bernard Stiegler skulle säga, organologiska. Med andra ord, det sätt på vilket universitet och högskolor är organiserade betingar – och begränsar – i stor utsträckning både innehåll och form för kunskapsproduktion, och framför allt möjligheterna till nytänkande.

Det bidrag i volymen som mest påtagligt adresserar denna fråga är Harald Weilnböcks artikel ”Psychodrama, Narration in the Media, and the Literary Public – and the Difficulties of Becoming Interdisciplinary”. Som framgår av titeln arbetar Weilnböck själv i ett tvärvetenskapligt område som rymmer textkritik, litteraturvetenskap och psykoanalytisk teori. I slutet av sin artikel skriver Weilnböck att fastän kollokviet i Hamburg hade som uttalad målsättning att överbrygga disciplinära gränser och att utforska möjligheterna till en interdisciplinär och transmedial narratologi, så hade man under de två dagarna av sammankomst ”completely failed to talk and think about just how difficult the task confronting us is, about how challenging, sometimes even nerve-wrecking, it can be to go beyond the familiar and build interdisciplinary bridges.” (S. 257) Detta beror naturligtvis i hög grad på att man som forskare är formad av sin egen disciplin, men kanske ännu mer på att våra akademiska discipliner (och forskningsfinansierare) inte uppmuntrar till eller stödjer samverkan med andra ämnen. Som Weilnböck också påpekar så förefaller det vara svårare för forskare som kommer från miljöer utanför de anglo-amerikanska länderna att bedriva interdisciplinärt forskningssamarbete, detta eftersom i dessa länder ”the borders between academic disciplines generally seem more rigid” (s. 258). Detta innebär, enligt Weilnböck, att processen att bli interdisciplinär med nödvändighet är en konfliktfylld process där vi slits mellan att vilja ta steget in i det okända och att, mer eller mindre medvetet, vilja skygga undan från att lämna den säkra marken i våra egna akademiska discipliner: ”Our position is, as it were, an ambivalently (anti-)interdisciplinary one.” (S. 258) Men trots de hinder som står i vägen för skapande av interdisciplinära